

RO

RO

RO

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE

Bruxelles, 3.9.2008
COM(2008) 534 final

**COMUNICAREA COMISIEI CĂTRE CONSILIU, PARLAMENTUL EUROPEAN,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

**O strategie europeană de cercetare marină și maritimă
Un cadru coerent al Spațiului European de Cercetare în sprijinul utilizării sustenabile a
oceanelor și mărilor**

1. INTRODUCERE

Mediul marin reprezintă două treimi din planeta noastră și oferă un potențial enorm pentru bunăstarea locuitorilor acesteia, având resurse bogate, care stau la baza a numeroase activități economice. Regiunile maritime ale UE reprezintă aproximativ 40% din PIB-ul acesteia, iar economia maritimă, între 3 și 5% (a se vedea caseta 1).

Cu toate acestea, în contextul dezvoltării comerțului și a concurenței la nivel global, activitățile umane exercită asupra mediului o presiune care amenință ecologia marină și sustenabilitatea activităților maritime. Mai concret, cererea tot mai mare în domeniul transportului maritim, al turismului, al dezvoltării costiere, al pescuitului și acvaculturii, al securității, al supravegherii etc. ar putea deveni, în lipsa unor măsuri adecvate, o amenințare majoră pentru mediul și biodiversitatea marină.

Știința și tehnologia oferă o soluție pentru a reconcilia promovarea unei creșteri economice durabile a activităților maritime și protecția mediului. Pe o piață mondială deschisă, competitivitatea unor economii avansate precum cea a Uniunii Europene se datorează capacității de a furniza bunuri și servicii cu o înaltă valoare adăugată, bazate pe cunoaștere. De aceea, sunt necesare eforturi în materie de RTD pentru a crește eficiența acestor bunuri și servicii și pentru a oferi soluții la problema utilizării nesustenabile a resurselor. În prezent, în UE se desfășoară numeroase activități de cercetare marină și maritimă; aceste eforturi trebuie coordonate într-un mod cât mai eficient.

Cunoașterea și inovarea în domeniul maritim necesită o abordare integrată pentru a face față complexității specifice acestui sector. Sunt necesare activități de cercetare integrate și dinamice la nivel european pentru a soluționa o serie de aspecte complexe și pentru a găsi soluții coerente în vederea exploataării întregului potențial economic al mărilor în cadrul unei abordări din perspectiva ecosistemelor.

În acest sens, Comisia a recunoscut în obiectivele strategice (2005-2009)

„...necesitatea unei politici maritime exhaustive, care să aibă ca obiectiv dezvoltarea unei economii maritime prospere, într-un mod durabil din punct de vedere al mediului. Această politică trebuie susținută de excelența cercetării științifice, a tehnologiei și a inovării în domeniul maritim.”

Prin această declarație, Comisia a subliniat necesitatea de a promova **excelența** în domeniul cercetării și dezvoltării tehnologice marine, conform strategiilor de la Göteborg¹ și de la Lisabona².

La opt ani de la lansare, propunerea de instituire a **Spațiului European de Cercetare (ERA)**³ este în continuare principala linie directoare pentru crearea unui sistem european de cercetare optimizat și eficient. Acesta este unul dintre pilonii centrali ai Strategiei de la Lisabona pentru

¹ Comunicarea Comisiei din 13 decembrie 2005 referitoare la revizuirea Strategiei de dezvoltare durabilă – o platformă de acțiune [COM(2005) 658 final].

² Strategia de la Lisabona: http://ec.europa.eu/growthandjobs/index_en.htm.

³ Comunicarea Comisiei – Către un Spațiu European de Cercetare [COM(2000) 6 final].

creștere și locuri de muncă, fondată pe crearea unei economii și a unei societăți bazate pe cunoaștere.

În 2007, Comisia Europeană a publicat o carte verde pe tema ERA⁴, în care erau descrise progresele înregistrate până în prezent. Acest document a inițiat o consultare publică, urmată de lansarea unor noi inițiative în 2008, pentru a da un nou impuls ERA. Printre acestea se numără cinci noi inițiative în domeniul specifice ale ERA și pe tema unei mai bune administrări „în parteneriat” în cadrul așa-numitului Proces Ljubljana⁵. Strategia de cercetare marină și maritimă propusă se înscrie în contextul mai larg al politicilor elaborate pentru realizarea Spațiului European de Cercetare și face parte integrantă din acestea. Aceasta joacă un rol fundamental în cadrul politicii europene de cercetare, deoarece reprezintă una dintre primele tentative de **realizare deplină a ERA** într-un anumit sector de cercetare, printr-un proces inițiat la Galway⁶.

Ca răspuns la Cartea verde privind viitoarea politică maritimă a Uniunii Europene din iunie 2006 și la consultarea inițiată de aceasta, comunitățile științifice și alte părți interesate au trimis numeroase contribuții substanțiale, prin care cereau să se dea un nou impuls cercetării marine și maritime în Uniunea Europeană. Această idee a fost ulterior reiterată la Conferința de la Bremen, organizată de președinția germană în aprilie 2007 și în declarația formulată de comunitatea științifică marină cu ocazia Conferinței EuroOCEAN 2007 de la Aberdeen din iunie 2007⁷. Prin declarația de la Aberdeen, Comisia a fost invitată să inițieze, în 2008, o strategie europeană integrată de cercetare marină și maritimă și să instituie un proces susținut pentru a supraveghea implementarea acesteia și obținerea de rezultate concrete în cadrul unei politici maritime europene.

În comunicarea sa din octombrie 2007, „**O politică maritimă integrată pentru Uniunea Europeană**”⁸, Comisia a reafirmat obiectivul central de a crea condițiile optime pentru creșterea sectoarelor maritime și a regiunilor costiere, garantând în același timp îndeplinirea obiectivelor legislației de mediu a Uniunii Europene, în special cele ale directivei-cadru „strategia pentru mediul marin”⁹.

Ca urmare a comunicării privind politica maritimă, a fost adoptat un plan de acțiune. Acesta anunța elaborarea unei **strategii de cercetare marină și maritimă** (obiectul prezentei comunicări), în consultare cu statele membre și cu părțile interesate, care ar urma să susțină infrastructura, educația, consolidarea capacității și o nouă abordare multitematică¹⁰.

⁴ Cartea verde „Spațiul European de Cercetare: perspective noi” [COM(2007) 161 final].

⁵ Concluziile Consiliului privind lansarea „Procesului Ljubljana” – către realizarea deplină a ERA, adoptate la 30 mai 2008.

⁶ Declarația de la Galway, 13-14 mai 2004 - http://www.eurocean2004.com/pdf/galway_declaration.pdf.

⁷ Declarația de la Aberdeen, iunie 2007:

http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/pdf/Aberdeen_Declaration_final_2007.pdf.

⁸ Comunicarea Comisiei „O politică maritimă integrată pentru Uniunea Europeană”, [COM(2007) 575 final].

⁹ Directiva 2008/56/CE a Parlamentului European și a Consiliului de instituire a unui cadru de acțiune comunitară în domeniul politicii privind mediul marin (Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”), JO L 164, 25.6.2008.

¹⁰ Plan de acțiune SEC(2007) 1278, care însoțește comunicarea „O politică maritimă integrată pentru Uniunea Europeană” [COM(2007)575], partea 5 - Crearea unei baze de cunoștințe și inovare pentru politica maritimă.

Obiectivul acestei strategii este de a propune noi metode pentru o mai bună integrare a cercetării marine și a celei maritime. Deși recunoaște importanța continuării eforturilor în diversele discipline ale cercetării marine și maritime (de exemplu motoare marine mai curate și mai eficiente, o proiectare îmbunătățită a navelor, o logistică optimizată a fluxurilor de trafic, siguranța și securitatea activităților maritime, imaginea transportului maritim etc.), comunicarea de față se va concentra mai degrabă asupra îmbunătățirii interacțiunii dintre cercetarea marină și cea maritimă decât asupra sectoarelor de cercetare deja consacrate.

Caseta 1 – Economia maritimă (*Fapte și cifre – Cartea verde – Către o politică maritimă a Uniunii*)

Economia maritimă este fără îndoială foarte diversificată, iar diferitele chestiuni legate de acest domeniu sunt adesea contradictorii:

- Transportul maritim (90% din comerțul extern și 40% din comerțul intern al UE se desfășoară pe cale maritimă; prin cele peste 1 200 de porturi europene trec anual 3,5 miliarde de tone de mărfuri și 350 de milioane de pasageri).
- Construcțiile navale (șantierele navale și furnizorii de echipamente marine asigură, direct și indirect, 0,8 milioane de locuri de muncă cu înaltă calificare și reprezintă o cifră de afaceri de 90 de miliarde de euro; Europa este liderul mondial în producția de nave foarte sofisticate cum sunt feriboturile și vasele de croazieră).
- Energie (resursele pe care le oferă mările și oceanele pentru producerea energiei alternative, precum energia maremotrică și energia valurilor sau parcurile eoliene din largul mării sunt subexploatate, iar în 2005 reprezentau 121 de milioane de euro).
- Pescuit și acvacultură (0,5 milioane de locuri de muncă; 0,3% din PIB-ul UE, adică aproximativ 20 miliarde de euro anual; acvacultura reprezintă 19% din producția piscicolă totală a Uniunii).
- Turism și zone costiere (turismul maritim reprezintă aproximativ 3 milioane de locuri de muncă, cu o cifră de afaceri de 72 miliarde de euro în 2005).
- Noi resurse și biotehnologie albastră (un sector emergent pentru care se prevede o creștere de 10% pe an și a cărui piață mondială este de 2,4 miliarde de euro).

2. ABORDARE

Strategia va propune măsuri și mecanisme concrete pentru îmbunătățirea eficienței și a excelenței cercetării marine și maritime, cu scopul de a face față provocărilor și de a profita de oportunitățile pe care le oferă mările și oceanele.

O abordare strict sectorială și tematică a cercetării nu mai este suficientă. Cercetarea europeană poate juca un rol în stimularea eforturilor comune ale comunităților de cercetare marină și de cercetare maritimă, care să depășească limitele sectoarelor specifice. O integrare mai eficientă, punerea în comun a cunoștințelor și a resurselor și încheierea unui parteneriat durabil pe termen lung vor constitui baza unei definiții concertate a necesităților și a priorităților în domeniul cercetării.

Prin urmare, strategia își propune următoarele:

1. să abordeze **complexitatea sistemelor** și interacțiunile printr-o integrare îmbunătățită a cunoștințelor și a cercetării. Aceasta va implica depășirea frontierelor tradiționale între știință și elaborarea politicilor, știință și tehnologie, discipline științifice și sectoare industriale. Vor fi definite mijloacele de promovare a excelenței, precum și activitățile multidisciplinare și multisectoriale de cercetare și inovare;
2. să facă posibilă apariția unor noi forme de administrare în domeniul cercetării, care să se axeze pe consensul între toate părțile interesate și să instituie un dialog continuu între cercetători, factori de decizie, industriași și reprezentanți ai societății. Această administrare va respecta cele cinci principii directe ale Procesului Ljubljana.

Comisia Europeană va avea următorul rol în implementarea strategiei:

- de a utiliza toate instrumentele comunitare, inclusiv cel de-al șaptelea Program-cadru pentru cercetare, pentru atingerea obiectivelor strategiei;
- de a facilita o abordare coordonată între statele membre care contribuie la îndeplinirea obiectivelor strategiei;
- de a supraveghea implementarea și adaptarea continuă a strategiei, în parteneriat cu statele membre și cu comunitățile științifice din domeniul cercetării marine și maritime.

Acțiunile vor fi întreprinse de Comisia Europeană în parteneriat cu statele membre, cu țări terțe și cu părțile interesate din domeniul cercetării marine și maritime.

3. ABORDAREA COMPLEXITĂȚII SISTEMELOR

Pentru a aborda complexitatea sistemelor, este esențial să fie tratate următoarele aspecte:

- **Consolidarea capacităților:** încurajarea elaborării unor noi mijloace de a atinge obiective de cercetare mai ambițioase. O mare parte a infrastructurilor sunt vechi; infrastructurile specializate sunt costisitoare. Sunt necesare noi competențe și inițiative educaționale pentru a atrage noi profesioniști și a răspunde caracterului interdisciplinar al cercetării.
- **Integrarea** diferitelor discipline consacrate ale cercetării marine și maritime. În acest sens, obiectivul este o mai bună integrare a cunoștințelor și a echipelor de cercetare prin interacțiune, activitate în rețea și schimb de informații, pentru a favoriza excelența științifică. Prin promovarea integrării intersectoriale și îmbunătățirea transferului de cunoștințe, piețele existente și cele emergente în domenii precum tehnologia albastră, energia, acvacultura și securitatea vor avea posibilitatea de a exploata inovarea bazată pe cunoaștere, asigurând în același timp sustenabilitatea activităților maritime, creând noi locuri de muncă și oferind produse și procese de o calitate superioară.
- **Sinergii** cu și între statele membre, regiuni și sectoare industriale. Finanțarea comunitară pentru cercetare reprezintă doar o mică parte din resursele publice dedicate RTD. Cea mai mare parte a fondurilor publice dedicate cercetării în Europa se utilizează în cadrul

programele naționale și regionale. Eforturile de cercetare ale UE sunt însă departe de atingerea obiectivului fixat prin Agenda de la Lisabona, în temeiul căreia statele membre au convenit să aloce 3% din PIB sectorului cercetării și dezvoltării¹¹. Este așadar esențial ca statele membre și regiunile să utilizeze instrumente comunitare precum Programul-cadru pentru cercetare, Fondul pentru politica de coeziune și Programul-cadru pentru competitivitate și inovare în vederea consolidării investițiilor publice și private.

Un element care trebuie luat în considerare este **dimensiunea internațională** a politicii maritime a UE, care intersectează aceste trei direcții de acțiune. Uniunea Europeană și regiunile sale ultraperiferice împart mările și oceanele care le înconjoară cu țări terțe. Cooperarea științifică internațională este un instrument puternic pentru gestionarea coordonată și integrată a activităților maritime în zonele comune. Alte beneficii oferite de dimensiunea internațională vor apărea datorită posibilității de a exploata cunoștințe și competențe dobândite prin schimburi reciproce pentru a face față provocărilor comune și a atinge o masă critică, ceea ce pentru anumite domenii de cercetare nu ar fi posibil doar la nivelul Uniunii Europene.

Diferitele aspecte care urmează să fie analizate sunt prezentate în subpărțile de mai jos din punctul de vedere al domeniului lor de aplicare. Ele vor fi apoi împărțite pe activități specifice care vor fi implementate în anii următori. Aceste activități se vor desfășura în cadrul unui parteneriat în care vor fi implicați actori din comunitățile de cercetare marină și maritimă și din cadrul Comisiei, în spiritul ERA.

3.1. Consolidarea capacităților

Domeniu de aplicare

- construirea unor noi infrastructuri de cercetare și observare;
- promovarea unor noi competențe de cercetare și capacități de inovare interdisciplinare;
- elaborarea unor noi modele de învățământ superior în domeniul marin/maritim (de exemplu prin intermediul comunităților specializate pentru cunoaștere și inovare ale Institutului European de Inovare și Tehnologie - IET);
- explorarea unor noi scheme de finanțare care să combine diverse surse de investiție.

Pentru a-și menține poziția în fruntea progreselor cercetării maritime, Europa trebuie să identifice mijloacele prin care își poate consolida capacitatea de a desfășura activități de cercetare. Capacitățile de cercetare presupun scheme de finanțare inovatoare, noi infrastructuri de cercetare și formarea unei noi generații de cercetători și ingineri. Forumul strategic european pentru infrastructuri de cercetare (FSEIC) a identificat o listă de infrastructuri de cercetare marină de importanță majoră, care constituie o bază temeinică pentru definirea priorităților în acest domeniu.

¹¹ Comunicarea Comisiei din 11 septembrie 2002 – Mai multă cercetare pentru Europa: obiectiv: 3% din PIB [COM(2002) 499 final].

Sunt necesare eforturi și în ceea ce privește promovarea consolidării capacităților umane, pentru a crește atractivitatea carierelor în domeniul cercetării și a mobilității cercetătorilor. Pentru susținerea evoluției economice și ecologice în sectoarele marin și maritim este nevoie de cercetători și de personal auxiliar cu înalte calificări.

Strategia va încuraja schimburile de personal în mediul industrial și al cercetării, precum și între aceste sectoare, alături de integrarea rapidă a evoluției cunoștințelor în programele educaționale și de învățare pe tot parcursul vieții. Între organizațiile de cercetare și instituțiile de învățământ superior trebuie să aibă loc un schimb de cunoștințe. De asemenea, trebuie acordată atenție activităților IET, lansat de curând, și ale comunităților pentru cunoaștere și inovare din cadrul acestuia.

Acțiuni necesare

- (1) asigurarea unui sprijin durabil pentru infrastructurile de cercetare paneuropene specializate¹², care sunt necesare pentru a face față provocărilor și a profita de oportunitățile identificate, inclusiv cele care sunt propuse în actuala foaie de parcurs FSEIC și în cadrul inițiativelor integrate privind infrastructurile (I3) ale PC7;
- (2) definirea la nivel european a necesităților de investiții (inclusiv costurile de funcționare) pentru noile infrastructuri necesare pentru a susține cercetarea marină și maritimă paneuropeană și internațională (de exemplu prin utilizarea unei cofinanțări din partea fondurilor pentru politica de coeziune);
- (3) dezvoltarea unor noi competențe și capacități adecvate de instruire și inovare interdisciplinare, pentru a răspunde tendințelor și necesităților socioeconomice și culturale actuale;
- (4) căutarea unei utilizări mai eficiente a resurselor umane și financiare existente și a celor noi. Pentru aceasta, se pot utiliza programele existente la nivel european, național și regional (de exemplu, utilizarea liniilor directe pentru ajutoarele de stat în domeniul ocupării forței de muncă, al educației și al formării profesionale, oportunitățile oferite de fondurile pentru politica de coeziune atât pentru resursele umane, cât și pentru sprijinirea IMM-urilor în materie de RTD, oportunitățile oferite de programul Leonardo da Vinci în domeniul învățământului și al formării, programele-cadru de cercetare, programul-cadru pentru competitivitate și inovare etc.)

Comisia va promova în 2009 o serie de activități în acest sens, mai concret asigurarea unui sprijin durabil pentru infrastructurile de cercetare paneuropene specializate și facilitarea identificării necesităților structurilor regionale de cercetare, în completarea foii de parcurs FSEIC și a inițiativelor integrate privind infrastructurile. Mai mult, ea va încuraja statele membre și regiunile să utilizeze în acest scop fondurile comunitare disponibile, să adopte o abordare coordonată pentru un nou model educațional și să elaboreze o politică privind

¹² De exemplu, observatoare oceanice, nave de cercetare specializate, tehnologii submarine, sisteme de observare a oceanelor prin satelit și in situ, instalații stabile de monitorizare și de colectare de date, baze de date și portaluri de informații, instalații de calcul, de modelare și terestre de înaltă performanță.

infrastructurile marine care să sprijine excelența în Europa, garantând accesul cercetătorilor din state membre mici și din state noi care nu dispun de infrastructură de cercetare.

3.2. Integrare

Domeniu de aplicare

- identificarea unor obiective de cercetare multitematice în interiorul domeniilor de investigație în mod tradițional independente: de exemplu, schimbări climatice, transport, energie, biotehnologie, mediu și alimentație și promovarea abordărilor interdisciplinare;
- facilitarea unei mai bune integrări și a unei utilizări mai eficiente a bazelor de date marine;
- optimizarea utilizării infrastructurilor de cercetare existente;
- consolidarea grupurilor (*clusters*) regionale de lungă durată;
- promovarea transferului de cunoștințe și de tehnologie.

Cercetarea marină și cea maritimă se intersectează cu diverse discipline științifice și tehnologice. Integrarea este indispensabilă pentru o **abordare interdisciplinară**. Prezentarea comunicării identifică axele de cercetare majore pentru care o abordare multitematică este obligatorie. Acestea sunt prezentate în caseta 2. În analiza acestor aspecte intersectoriale ale cercetării, se va acorda o atenție specială integrării cercetării socioeconomice și impactului opțiunilor de gestionare.

O știință marină de talie mondială presupune infrastructuri de cercetare specializate și sofisticate, care sunt costisitoare. În prezent, majoritatea infrastructurilor sunt exploatate pentru a răspunde priorităților naționale. Pentru optimizarea utilizării acestora, va fi esențial ca între administratorii acestora să se stabilească legături de durată și complementare, bazate pe proiecte comune de investiții și pe o **standardizare** a metodelor de măsurare, de observare și de raportare.

În anumite regiuni costiere ale UE, clusterelor maritime au fost încurajate și sprijinite prin diverse instrumente financiare comunitare, naționale și regionale. Astfel de clusterelor pot constitui baza discuțiilor privind nevoile cercetării maritime și acțiunile care trebuie întreprinse și integrate la nivel regional.

Acțiuni necesare

- (1) Realizarea unei integrări multitematice între diversele domenii ale RTD marine și maritime.
- (2) Încurajarea integrării în utilizarea infrastructurilor europene de cercetare marină, punând accentul pe armonizarea procedurilor.
- (3) Conceperea unor mecanisme pentru stocarea și gestionarea durabilă a datelor marine, inclusiv cartografierea apelor europene și integrarea sistemelor de supraveghere maritimă.

- (4) La nivel regional, consolidarea clusterelor maritime existente sprijinite în cadrul inițiativei „Regiuni ale cunoașterii”, identificarea oportunităților existente pentru 2009 și stimularea creării de clustere de lungă durată în cadrul politicii regionale a UE.
- (5) În strânsă cooperare cu serviciile Comisiei, exploatarea inițiativei „Regiuni pentru schimbarea economică”¹³ din cadrul politicii de coeziune în vederea intensificării activităților regionale în acest domeniu.
- (6) În parteneriat cu părțile interesate din sectoarele marin și maritim, propunerea unor măsuri de sprijin care să permită identificarea expertizei tehnologice în aceste domenii pentru a promova transferul rapid al acesteia la nivelul UE.

Mai concret, în 2009-2010, Comisia va lansa apeluri comune multitematice în cadrul PC7 cu privire la temele majore de cercetare enumerate în caseta 2. În parteneriat cu statele membre și cu comunitatea științifică marină, ea va prezenta opțiuni pentru dezvoltarea în comun, la nivel european, a infrastructurilor critice de cercetare marină și pentru optimizarea utilizării acestora.

Comisia va coordona lansarea în 2009 a unei rețele europene de observare și de date (EMODNet)¹⁴, integrată cu GEOSS¹⁵ și GMES¹⁶.

Comisia va urmări, de asemenea, să exploateze inițiativa „Regiuni ale cunoașterii” pentru a promova clusterelor maritime regionale și sinergiile între strategiile regionale de cercetare și inovare marină.

O atenție specială va fi acordată Programului comunitar pentru inovare (CIP), cu scopul de a impulsiona ecoinovarea și de a transfera expertiza tehnologică în domeniul marin și maritim la nivel european.

Comisia se va asigura, de asemenea, că instrumentele PC7 contribuie la capacitatea de cercetare și inovare a industriilor locale.

Caseta 2 - Lista temelor majore de cercetare care presupun o abordare multitematică

Schimbările climatice și oceanele

Este nevoie de mijloace mai eficiente de detectare și de evaluare a impactului schimbărilor climatice asupra oceanelor și zonelor costiere. Trebuie analizate, de asemenea, posibilitățile de limitare sau de exploatare a impactului schimbărilor climatice, precum și riscurile și oportunitățile legate de Oceanul Arctic.

Impactul activităților umane asupra ecosistemelor costiere și marine și gestionarea acestora

¹³ COM(2006)675 http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/interregional/ecochange/index_en.cfm.

¹⁴ Secțiunea 3.3 a Planului de acțiune SEC(2007) 1278, care însoțește comunicarea „O politică maritimă integrată pentru Uniunea Europeană” [COM(2007)575] prevede crearea unei rețele europene de observare și date marine.

¹⁵ Rețeaua mondială de sisteme de observare a Pământului (GEOSS) - <http://earthobservations.org/>.

¹⁶ Monitorizarea Globală pentru Mediu și Securitate (GMES) - <http://www.gmes.info/>.

Ecosistemele costiere și marine sunt afectate de activitățile terestre, precum și de cele maritime. O cunoaștere mai aprofundată și limitarea efectelor cumulative ale acestor activități prin tehnologii mai eficiente din punct de vedere al mediului sunt cruciale.

Abordarea ecosistemică a managementului resurselor și a amenajării teritoriale

Sunt necesare o abordare ecosistemică integrată a managementului resurselor marine și cunoștințe pentru elaborarea opțiunilor de amenajare a teritoriului costier și maritim, în vederea optimizării managementului activităților marine și maritime și a dezvoltării durabile a acestora.

Biodiversitate și biotehnologie marină

Mediul marin găzduiește o parte considerabilă a biodiversității de pe Terra. Sunt necesare mai multe cunoștințe referitoare la rolul funcțional, evoluția, protecția și exploatarea biodiversității marine, aceasta din urmă incluzând biotehnologia și bioprospectarea.

Margini continentale și ape adânci

Este necesară o mai bună cunoaștere a sedimentelor din marginile continentale și din apele adânci, a comportamentului hidraților de gaz, a ecosistemelor de adâncime și a tehnologiilor necesare pentru observarea mai amănunțită a apelor adânci.

Oceanografie operațională și tehnologie marină

Sunt necesare progrese mai mari în ceea ce privește dezvoltarea unor servicii marine de bază în cadrul GMES, pentru a îmbunătăți previzionarea stării și a dinamicii mării, evaluarea riscurilor precum proliferarea algelor sau impactul poluării și sprijinul pentru aspecte legate de securitatea maritimă.

Exploatarea resurselor marine de energie regenerabilă

Oceanele constituie un rezervor imens de energie, iar procesele marine care pot fi utilizate pentru producerea energiei sunt numeroase. Sunt necesare mai multe cunoștințe despre modurile de exploatare a potențialului vânturilor oceanice, al curenților oceanici, al valurilor și al mareelor.

3.3. Sinergii

Domeniu de aplicare

- Promovarea sinergiilor la nivel național și regional.
- Mobilizarea mai coordonată a unor fonduri comunitare, naționale și regionale suficiente și regulate în vederea atingerii masei critice necesare pentru a face față provocărilor majore ale cercetării marine multitematice.
- Atragerea mai multor investiții private, de exemplu prin activitățile platformelor tehnologice europene și prin alte inițiative comune promovate de industrie.

Este esențial ca finanțarea activităților de cercetare marină și maritimă în cadrul PC7 să fie utilizată pentru promovarea sinergiilor între eforturile de cercetare ale statelor membre și, dacă este necesar, pentru a **atinge masa critică** necesară pentru a face față provocărilor majore ale cercetării marine multitematice.

Programul-cadru comunitar pentru RTD poate facilita acest proces prin diversele scheme de finanțare propuse¹⁷. Rețelele de excelență¹⁸ vizează crearea unui efect structurant de durată în ceea ce privește competențele, cunoștințele și infrastructurile. Acțiunile de coordonare sprijină comunitățile de cercetare pentru identificarea lacunelor și definirea priorităților comune pentru acțiunile de cercetare viitoare.

Acțiunile ERA-NET¹⁹ permit organizațiilor naționale de finanțare a cercetării să își coordoneze eforturile și să abordeze provocările comune. Ele pot deveni acțiuni ERA-NET+, care oferă statelor membre sprijin pentru formularea și finanțarea apelurilor comune, etapă preliminară pentru aplicarea articolului 169 din tratat.

Pe de altă parte, platformele tehnologice europene²⁰ au fost introduse pentru a permite atingerea unui consens în ceea ce privește politicile și prioritățile de cercetare în cadrul unui anumit sector industrial. O viziune comună a viitorului este elaborată și completată de o agendă strategică de cercetare, pe care membrii platformei se angajează să o implementeze.

Toate aceste posibilități de realizare a unor sinergii vor fi exploatate în cadrul strategiei.

Acțiuni necesare

- (1) Utilizarea rezultatelor acțiunilor ERA-NET existente pentru a propune scheme de cercetare transnaționale.
- (2) Facilitarea punerii în comun a fondurilor publice naționale prin ERA-NET+.
- (3) Exploatarea inițiativelor în curs pentru realizarea etapelor preliminare aplicării articolului 169 din tratat.
- (4) Coordonarea cu alte scheme comunitare și europene pentru finanțarea cercetării (CIP, fondurile pentru politica de coeziune, EUREKA, COST).
- (5) Definirea și implementarea unei programări comune.

Comisia va formula în 2009-2010 propuneri concrete pentru raționalizarea schemei ERA-NET existente. Dacă acest fapt este justificat și are acordul statelor membre interesate, Comisia va avea în vedere posibilitatea sprijinirii, în temeiul articolului 169, a programelor de cercetare marină și va propune, pe termen lung, o programare comună, conform principiilor și mecanismelor prevăzute în comunicarea corespunzătoare a Comisiei²¹.

¹⁷ A se vedea Cartea verde privind politica maritimă, documentul de informare nr. 8 privind cercetarea maritimă și viitoarea politică maritimă - http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/suppdoc_en.html.

¹⁸ De exemplu: MGE, MARBEF, EUROCEANS, VISIONS.

¹⁹ De exemplu: MARINERA, MARIFISH, AMPERA, BONUS, ECORD, CIRCLE.

²⁰ A se vedea platforma tehnologică WaterBorneTP - <http://www.waterborne-tp.org/>.

²¹ „Către o programare comună a cercetării”, COM(2008) 468.

4. NOI FORME DE ADMINISTRARE A CERCETĂRII

Strategia presupune conceperea unui cadru eficient și inovator de administrare a cercetării, care să implice cercetători, factori de decizie și publicul larg, astfel încât să fie posibilă o înțelegere comună și deciziile să fie luate pe baza cunoștințelor științifice solide. Date fiind caracterul mondial al provocărilor și deschiderea ERA către parteneri din alte regiuni ale lumii²², dimensiunea internațională va juca un rol important în acest cadru.

Comunitățile științifice și tehnologice tradiționale de cercetare marină și maritimă au exprimat nevoia de intensificare a dialogului dintre ele pentru a asigura distribuția clară a rolurilor și responsabilităților care le revin Uniunii Europene, autorităților publice naționale și sectorului privat.

Este esențială crearea unui model de administrare solid, construit pe baza unui parteneriat științific puternic și durabil. Acesta va facilita procesul de integrare între știința marină și cea maritimă.

Modelul de administrare propus trebuie:

- să favorizeze consensul între părțile interesate din domeniul marin și maritim cu privire la chestiuni strategice de cercetare marină și maritimă la nivel paneuropean și regional;
- să stimuleze cooperarea interdisciplinară și să genereze cunoștințe științifice integrate cu privire la chestiuni marine și maritime, precum și să difuzeze rezultatele cercetării și cunoștințele;
- să promoveze schimburile între sectorul științific marin și industriile marină și maritimă, astfel încât să se poată identifica chestiunile de interes comun și posibilitățile de cooperare între acestea;
- să analizeze metode prin care cercetătorii pot participa la exploatarea comercială a rezultatelor activităților lor de cercetare;
- să promoveze un dialog concertat între comunitatea științifică și factorii de decizie, care să ducă la o mai mare coerență între obiectivele de cercetare și cele ale politicilor și să canalizeze rezultatele cercetării către formularea politicilor;
- să consolideze parteneriatele cu țări terțe, în special cu țări cu care Europa are bazine maritime comune, pentru a consolida gestionarea sustenabilă a acestor mări comune.

Comisia propune introducerea unui nou model de administrare a cercetării sub forma unui „forum” prin care să se instituie un „**parteneriat durabil pe termen lung**”, la care să participe rețelele existente și toți partenerii majori din domeniul cercetării marine și maritime și din sectoarele industriale corespondente, pentru

²² De exemplu, de la summit-ul de la Madrid din 2002, summit-urile UE-America Latină și Caraibe (ALC) au solicitat crearea unui Spațiu UE-ALC al cunoașterii.

- a actualiza în mod continuu prioritățile de cercetare, a identifica lacunele în consultare cu părțile interesate, statele membre și instituțiile Uniunii Europene și a oferi sfaturi strategice;
- a implementa prioritățile de cercetare, acordând o atenție specială noilor forme de cooperare, schemelor de finanțare inovatoare, difuzării și exploatarei rezultatelor cercetării;
- a crea un sistem de previzionare pe termen mediu.

Membrii parteneriatului vor fi, de asemenea, invitați să înainteze propuneri pentru consolidarea cooperării cu țările terțe, în vederea unei participări mai intense la programele de cercetare internaționale de mare anvergură. O atenție specială trebuie acordată cercetării oceanice (*blue ocean*) dincolo de frontierele jurisdicțiilor naționale, precum și cercetării în apele adânci. De asemenea, trebuie încurajată cooperarea cu țările vecine UE, pentru a defini strategii regionale comune de cercetare marină.

Pentru a consolida acest proces de cooperare, Comisia prevede propunerea unor acțiuni în cursul anilor următori pentru crearea unor rețele în cadrul comunităților de cercetare marină și maritimă. Comisia va exploata, de asemenea, toate instrumentele disponibile pentru a identifica și a promova activitățile de cooperare științifică internațională cu țările vecine și alte țări terțe în domeniul de excelență.

Politica maritimă a UE trebuie să aibă la bază cele mai fiabile cunoștințe științifice marine și maritime. Este necesar să se instituie un sistem de feedback reciproc regulat între cercetarea marină și politica maritimă. Un dialog concertat între comunitatea științifică și persoanele responsabile de elaborarea politicii maritime, așa cum se prevede în comunicarea privind politica maritimă integrată pentru Uniunea Europeană, trebuie așadar să completeze procesul de cooperare pentru cercetare descris mai sus.

Comisia va evalua în cursul anilor următori condițiile în care poate fi instituit un astfel de mecanism consultativ.

Pe lângă aceasta, în ceea ce privește Ziua maritimă europeană, Comisia va facilita, începând cu anul 2009, organizarea regulată a unei conferințe cu părțile interesate din domeniul cercetării marine și maritime europene, cu sprijinul unui grup de personalități marcante.

5. CONCLUZII

Comisia invită Consiliul și Parlamentul European să aprobe Strategia europeană pentru cercetare maritimă, și în special

- să aprobe mijloacele și acțiunile propuse pentru abordarea complexității sistemelor mărilor și oceanelor;
- să aprobe mecanismul propus pentru administrarea cercetării marine și maritime; și
- să se angajeze să implementeze acțiunile care intră în sfera răspunderii fiecărei instituții.

Comisia va monitoriza implementarea acestei strategii și va întocmi rapoarte periodice privind progresele înregistrate. Primul raport va fi prezentat cel târziu în 2012.